

हाम्रो पत्रिका

HAMRO PATRIKA VÅR AVIS

ORGAN FOR NORGE-NEPAL FORENINGEN

NR. 1, FEBRUAR 2020

ISSN 1891-0920

INNHold

Det skjer i foreningen

- Velkommen til seminar om ytringsfrihet og sensur i Nepal 3
- Årsmøte med valg 23. april 5
- Sharmila Shresta-Allgot inn i styret 5

Visit Nepal 2020

- På reiselivsmessen Utforsk Verden 6
- Visit Nepal Evening 10

Siden sist i Norge

- Vil sykle fra Norge til Nepal 13

Siden sist i Nepal

- Ny bok med Toni Hagens historiske fotografier 15
- 900 landsbyskoler uten plan om gjenoppbygging 18
- Bekymret for rettferdigheten og friheten i Nepal 20

Tema: Ytringsfrihet og sensur

- Hva er status for ytringsfrihet og sensur i Nepal ? 22
- Aviser, radio, tv og nettmedier – et mangfold i Nepal 26
- Forsker på medier og journalistikk i Nepal 29

Forsidefoto: Utsikt i Mustang

Foto: Eirik Svensen

Hamro Patrika (HP) sendes med e-post til medlemmer som har betalt kontingenten.

Med et nummers forsinkelse legges HP ut som et pdf fil på Norge-Nepal foreningens hjemmeside: www.norge-nepal.no.

Kontingenten betales til konto **6011.06.71221**.

Enkeltmedlem kr. 175, familie kr. 225, organisasjon kr. 350.

Usikker på om du har betalt kontingenten?

Kontakt leder Smita Malla: smitamalla@hotmail.com

DET SKJER I FORENINGEN**Velkommen til seminar om ytringsfrihet og sensur i Nepal**

Lørdag 21. mars på Litteraturhuset i Oslo skjer det! Det blir foredrag og paneldebatt med journalister og medieforskere fra Norge og Nepal. Dette er årets store satsing fra foreningen.

FOR YTRINGSFRIHETEN: Stille protest mot arrestasjonen av komikeren Pranesh Gautam i juni, 2019. Foto: Monika Deupala/Nepali Times.

Norge-Nepalforeningen inviterer til åpent seminar med tittelen **Ytringsfrihet og sensur i Nepal, nye stemmer, nye trusler.**

Sammen med medieforskere ved Oslo-Met har vi satt opp et interessant program med innlegg fra kunnskapsrike deltakere, paneldebatt og diskusjon. Vi har invitert journalister og medievitere fra Nepal og vil være tett på den aktuelle situasjonen i landet. Det blir også servering og tid til å mingle og diskutere.

Hva er status for ytringsfriheten i den unge nepalske republikken? Hvilken rolle spiller journalister og media demokratiseringsprosessen? Hvilke medier har innflytelse, og hvilket handlingsrom har journalistene? Hvordan ser fremtiden ut for ytringsfrihet i

DET SKJER I FORENINGEN

Nepal?

Etter borgerkrigen har tidligere marginaliserte stemmer kommet til orde i Nepals offentlighet. Samtidig ser vi en innskrenkning av andre stemmer. Minst seks journalister er fengslet siden den sittende regjering tok over makten i 2018. Høsten 2019 kom det forslag til lovendringer som ville begrense ytringer i sosial medier og andre forum, og i nå i februar ble en av disse vedtatt. Dette har skapt stor uro i et land med en stolt aktivismetradisjon.

Det blir innlegg fra Prateek Pradhan, tidligere redaktør av Kathmandu Post og nå leder av 12khari.com, en kritisk medieblog i Nepal, og Taranath Dahal, journalist og leder av Freedom Forum Nepal.

Kommentater fra Kristin Skare Orgeret, professor i journalistikk ved OsloMet, og Samiksha Koirala, journalist og medieforsker med PhD i journalistikk fra OsloMet.

Møteleder: Heidi Fjeld, Norge-Nepalforeningen

21. mars på Litteraturhuset i Oslo, kl. 13.00-15.30

Les mer om ytringsfrihet og medier i Nepal – og intervjuer med Kristin Skare Orgeret og Anush Kadha på sidene 22-30. Og se arrangementet på Litteraturhuset:

<http://litteraturhuset.no/arrangement/ytringsfrihet-og-sensur-i-nepal/>

Foto: Mohan Khadka at Unsplash.

DET SKJER I FORENINGEN

Årsmøte med valg 23. april

Vi minner om foreningens årsmøte, som blir 23. april. Da skal det blant annet avholdes valg.

Kandidater til styret i Norge-Nepalforeningen

Valgkomitéen oppfordrer alle som har lyst til å bli med i styret eller som har forslag på kandidater om å kontakte en av oss innen 4. april:

Marit Bakke, epost: marit42bakke@gmail.com

Leyla Kutlu, e-post: leyla.r.kutlu@gmail.com

Dwarika Maharajan, e-post: dwarica_maharajan@yahoo.com

Sharmila Shrestha-Allgot inn i styret

KASSERER: Sharmila Shrestha-Allgot. Foto: Lars Allgot.

Sharmila Shrestha-Allgot er nytt styremedlem i Norge-Nepalforeningen. Hun ble valgt inn som kasserer på ekstraordinært årsmøte november 2019. Ta henne godt imot!

Sharmila kom til Norge som student i 2006 og bor i Bærum. Hun er utdannet ingeniør fra Nepal, der hun jobbet ni år som ingeniør i Lalitpur kommune. Etter at hun kom til Norge har hun tatt eksamen i norsk ved Universitet i Oslo og bachelorgrad (BBA) ved BI i Oslo. Hun har jobbet som regnskapsmedarbeider i Redningsselskapet i 1 år og jobber nå med regnskap. Det har hun gjort siden juli 2019. I fritiden, liker Sharmila å være ute i naturen. Hun løper og trener til maraton, går på fjelltur og liker å gå på ski.

VISIT NEPAL 2020**På reiselivsmessen Utforsk Verden**

Første helgen i januar støttet vi kampanjen Visit Nepal 2020 med stand på reiselivsmessen. Mange besøkte standen og fikk med seg informasjon og opplevelser.

Ganesha Photography

BESØK PÅ STANDEN: Vi bemannet standen på omgang i løpet av helgen. T.h. Bel Kumari Thapa Pun (NRNA). Ekstra hyggelig var det at dette var et samarbeid med NRNA. Foto: Ganesha Photography.

Tekst: Ragnhild Krogvig Karlsen

I samarbeid med Non-Resident Nepali Association (NRNA) Norway, Nepal Tourism Board og den nepalske ambassaden i Danmark deltok foreningen med stand om Nepal på Utforsk Verden i hotell Radisson Blues konferanselokaler i Oslo 25. og 26. januar. Slik støttet vi kampanjen Visit Nepal 2020, som er en stor satsing fra Nepals myndigheter for å øke turisme til Nepal. Målet er 2 millioner turister

i løpet av 2020. I spesialutgaven av Hamro Patrika fra november 2019 kan du lese mer om strategien og satsingen. Temanummeret er i sin helhet viet turisme i Nepal og det gir fyldig innsikt.

Attraksjoner, bøker og kart

I alt 1600 personer besøkte Utforsk verden de to dagene arrangementet varte. På standen

VISIT NEPAL 2020

la vi ut brosjyrer med nyttig og inspirerende informasjon om reiser til Nepal. Mange tok med seg foldere om de kjente turistmagnetene, som Lumbini-klosteret, kjent som Buddhas fødested, Kathmandu med sin verdensarv og Pokhara med alle sine tilbud, fra synet av Anapurna til matopplevelser på de mange restaurantene. Vår egen bok *Adventures of Nepal* hadde selvfølgelig plass på standen. Eksemplarene vi hadde med første dag, ble revet vekk.

Stand med film og foto

Nepals flagg, flotte bilder i stort format og

åser, grønne jungel, plante-dyreliv og Nepals kultur med kulturlandsskap, folkeliv, festivaler og feiringer. Men, også gispende glimt fra spektakulære adrenalin-opplevelser, som stikkhopp, brovandring og rafting i elvestryk ble vist.

Foredrag, dans og konkurranser

Sammen la NNF og NRNA også vekt på opplevelser rundt standen. Vi bød på Quiz, nepalsk musikk, dans og foredrag om Nepals natur og kultur v/Marit Bakke. Publikum satte stor pris på kulturopplevelsene vi bød på.

PROFILERINGSMATERIELL: Materiell fra kampanjen Visit Nepal 2020. Klistremerke - og button som viser at det er tenkt miljøbevissthet inn i kampanjen. Foto: Ragnhild Krogvig Karlsen.

Visit Nepal 2020s eget banner på bakveggen prydet standen. For anledningen - og til senere bruk – hadde vi fått laget en roll-up i Kathmandu. På en skjerm kjørte NRNA Visit Nepal 2020s promofilm med inspirerende bilder fra Nepals landskap av storslåtte fjell, myke

Dhruba Lal Pradhan danset Lakhe maskedans og Bodharaj Khanal og Jeevan Upreti spilte, og Bidhava Chhetri, Prakash Shresta, Bina Shresta, Darshika Mahat og Smita Malla danset ulike etniske tradisjonsdanser. Begge dager trakk vi vinnere av Nepal-quiz'en. De fikk en skatt av

VISIT NEPAL 2020

UTFORSK VERDEN: I løpet av de to dagene besøkte 1600 personer messen. Foto: Smita Malla.

en rød fløyelsboks, som gjemte en liten vakker tempelklokke i messing med oppheng i lekkert utskåret tre.

Flere til Nepal?

På Utforsk Verden var vi i godt selskap. Mange andre flotte destinasjoner, som Thailand, Indonesia, Sri Lanka, Peru, Kroatia, Kypros, viste seg frem. Profesjonelle reiselivsoperatører med utvalg av spesielle turer, cruise, sykling og skreddersydde opplegg, reklamerte også

LØRDAG 25. JANUAR: F.v. bl.a. Pabitra Basnet, Heidi Fjeld og Smita Malla. Med Adventures of Nepal, kart, brosjyrer og NRNA- og NNF-medlemmenes kjennskap og kjærlighet til Nepal ble det mange fine møter med folk som vil reise. Foto: Sharmila Shrestha.

for sine tilbud. Den norske sjømannskirken var representert og bød på sitt varemerke, vafler med rømme og syltetøy. Det var i deg hele tatt mye å hente for alle eventyrlystne sjeler. Blant de mange som søkte standen vår med nysgjerrighet og interesse, var både erfarne Nepal-kjennere og de som så vidt hadde snust på tanken om Nepal som reisemål. Andre hadde drømt om det hele livet, men enda ikke tatt skrittet og bestilt billett. Kanskje fikk vi gitt dem

START DANS: Smita Malla, Prakash Shresta og Bina Shresta danset nepalsk dans. Foto: Ragnhild Krovgig Karlsen.

DANS: Smita Malla, Prakash Shresta og Bina Shresta danset nepalsk dans. Foto: Smita Malla.

VISIT NEPAL 2020

det lille påfyllet som skulle til for å bestemme seg?

Reisemålet vårt er i alle fall uten sidestykke. Som utstillere skal vi i etterkant få være med på å evaluere Utforsk Verden og vi er invitert til å

delta i diskusjon om planleggingen av neste års arrangement.

Vi retter en stor takk til alle som direkte eller indirekte bidro til å gjøre arrangementet så vellykket.

FOREDRAG: Marit Bakke fortalte om natur og kultur i Nepal. *Foto: Smita Malla.*

POPULÆRT: Mange kom for å høre Marit Bakkes foredrag søndag 26. januar. *Foto: Smita Malla.*

VISIT NEPAL 2020**Visit Nepal 2020 Evening****Tekst: Dag Norling**

NEPALS AMBASSADØR: Nepals ambassadør til Danmark, Yuba Nath Lamsal (t.v.) og leder for NRNA-NCC Norway Nayan Malla, introduserte Visit Nepal 2020 for inviterte gjester.
Foto: Smita Malla.

Nepals myndigheter vil vise verden at landet nå er et stabilt og framtidsrettet demokrati. Tidligere ti-årig politisk uro er et tilbakelagt stadium. Landet har reist seg igjen etter 2015-jordskjelvet som særlig traff byer, landsbyer og infrastruktur i sentrale deler av landet, men rammet turistbransjen hardt, - over hele Nepal. Med kampanjen «Visit Nepal 2020» vil man få turismen skikkelig på fote. Den skal utvikles videre som en av bærebjelkene for landets økonomi og bidra til utbygging av en moderne infrastruktur. Målet er å få to millioner turister til Nepal i år og gi dem «An experience for lifetime».

Kampanjen presenteres bredt internasjonalt, ikke minst mot et voksende marked i Kina. For Norges del ble den innledet med et møte i Oslo i regi av NRNA, foreningen for nepalesere i utlandet. «Vår egen» Nayan Malla er president for NRNA-NCC Norway. Den nepalesiske ambassadør i Danmark Mr. Yuba Nath Lamsal innledet kampanjen med en liten lystenningsseremoni. Han framhevet likhetene mellom Nepal og Norge, til tross for at Nepal har seks ganger større befolkning på en sjettedel av Norges areal. Til sine kolleger i København pleide han å si: «Savner dere hjemlandet, ta en tur til Norge». En langveisfarende representant fra VNY2020-sekretariatet i Kathmandu, Mr Rohini Prasad Khanal presenterte kortfattet det offisielle opplegget for «Visit Nepal 2020». Kvelden bød ellers på et variert program, flotte kulturinnslag i form av musikk- og dans, utstilling og presentasjon ved Ane Haaland av den berømte Chitrakar-familiens historiske foto fra Kathmandu, innlegg fra Stein Fossum om utviklingen av Nepals innlandsflyruter, og fra undertegnede om egne inntrykk som turist i Nepal gjennom flere besøk siden 1983. Et hyggelig, informativt, men også tankevekkende arrangement ble avsluttet med nydelig «Coctail Dinner» fra et variert nepalesisk kjøkken.

Hva går så «Visit Nepal 2020» ut på?

En meget proff hjemmeside på internett presenterer en rekke satsingsområder, det legges opp til store arrangementer gjennom hele året. Opplevelses- og aktivitets-turisme er det som gjelder, og mange originale og spektakulære ideer skal prøves ut. Det blir mye av verdens høyeste, lengste og dypeste...,

VISIT NEPAL 2020

naturlig nok og skreddersydd for Facebook-likes. Mt. Everest Marathon, verdens høyeste maratonløp har allerede vært arrangert siden 2003. Nå skal det følges opp med «verdens høyeste fashion runway». Supermodeller fra Milano og Nepal skal vise nepalesisk bærekraftig klesmote på Kala Pattar 5644 moh. Verdens mest høytliggende hotell ligger naturligvis i Nepal. På den øverste sjøen i Gokyo, «the highest freshwater-system in the world», promotes vinterturisme med internasjonal hockey-turnering og kunstløp-oppvisning på speilblank is. (Noe som på møtet ble vist i en fantastisk video). De adrenalin-hungrige fristes med isklatring på Annapurna og paragliding over Phewasjøen. Et internasjonalt rafting-race skal innlede verdens lengste elverafting-rute på Karnalielva, «Great Karnali Quest», fra Humla

ved Tibet-grensa til lavlandet i Terai. «Mustang trail race» et 170 km fjelløp over åtte etapper strekker seg gjennom tibetanske kulturlandskap og verdens dypeste kløft, Kali Gandakhi. Her avvikles også «Sacred River Corridor race», terrengsykkelritt og så videre. Nepal bys fram som verdens beste lekeplass for de rastløse.

Men det er også turisttilbud av det mer behagelige og tilbakelelte slaget. Det satses for eksempel på utviklingen av nattelivet, «Kathmandu by night». Nepalske mattradisjoner trekkes fram, landet skal bli reisemål for kulinarisk turisme. En «International tattoo-festival» finner sted i april og en kunst-triennale på slutten av året. I disse mindfulness-tider er også tilbud om yoga- og meditasjons-retreat blitt big business. På Buddhas fødested,

VISIT NEPAL EVENING - HELAFTEN: Nepalsk musikk og mange opplevelser under kick-off-kveld for Visit 2020 på Bruket i Schweigaardsgt. i Oslo fredag 7. februar. Foto: Smita Malla.

VISIT NEPAL 2020

Lumbini, åpnes et nytt stort museum. Nepals rike kulturtradisjoner, religiøse festivaler og varierte etniske mangfold presenteres som unike turistattraksjoner i proff fargerik folkløse. I tillegg byr Nepal som før på eksotisk dyreliv i sine nasjonalparker. Tigerbestanden er i vekst. En yeti er kampanjens maskot.

Hele kampanjen presenteres tidsriktig i en ramme av bærekraft-ambisjoner og klimansvarlighet. Noen av arrangementene har klart «grønne» siktemål, som «Sustainable summits conference» med deltakelse av verdensstjerner som Reinhold Messner, Chris Bonington, Dawa Sherpa, Ben Fogle m.fl. I flere populære områder har en «overcrowded tourism» ført til forsøpling, støy og slitasje. Nå gjøres en hardt tiltrengt opprydding langs stier og ekspedisjonsruter. Andre arrangementer viser mer dilemmaene som ligger i utviklingen av en moderne turistindustri, noe som kom fram på presentasjonen i Oslo, men mest mellom linjene og uten at det ble fokusert på dette.

I en verden som sliter med alvorlige klima-utfordringer kan en stadig vekst i turismen vanskelig kombineres med reduserte klimagassutslipp. Det som ville hjelpe er å reise mindre og annerledes, - ikke noe populært forslag. Nå innebærer ikke målet om to millioner turister i 2020 noen dramatisk økning av det globale reiselivet, store europeiske turistbyer får mange flere turister enn Nepal. Men, for et land som Nepal vil en moderne turisme-utvikling også innebære andre utfordringer.

Tribhuvan airport er overbelastet, men det kommer minst to nye flyplasser for internasjonal trafikk. (Les mer om dette i Hamro Patrika november 2019, særnummer om turisme). De store internasjonale hotellkjedene etablerer

seg med nye mangestjerners hoteller. Det nye mantraet er «Quality tourism». Nepal vil tiltrekke seg det pengesterke turistsegmentet. Bhutan som med sine høye turist-avgifter, «siler» lavbudsjett- backpackerne vekk er et forbilde. (Men å bytte ut økonomisk vekst, «brutto nasjonalprodukt» med «brutto nasjonal lykke», - Nepal er ikke helt der...)

Fotturer i fjellet, gjerne i organiserte rammer med trekking-byråer, er naturligvis et satsingsområde - som før. Himalayas hvite giganter vil fortsatt være Nepals viktigste attraksjon. Men, som vi også ser i norske fjell, dagens (og framtidens ?) fotvandrere forventer flere bekvemmeligheter enn før, varm dusj etter dagens strabaser, øl og vin til maten og gode senger. Man ønsker å spre trafikken noe, samtidig som det satses på videreutvikling av de mest kjente og populære områdene, Everest Base Camp, Annapurna circuit, Langtang osv. I samarbeid med Visit Nepal 2020 vil Lonely Planet komme med tre nye guidebøker i år.

For mange har trekking-turisme i Nepal handlet om å oppleve det tradisjonelle dagliglivet på landsbygda, komme tett på folks hverdag på stiene og i landsbyene, og ta inn på små enkle familiedrevne gjestehus. For turister flest har dette vært en økonomisk sett svært rimelig aktivitet. Selv for ubemidlet ungdom har det vært mulig å pakke ryggsekken, få opp øynene og oppleve hvordan den virkelige verden der ute er skrudd sammen. En «experience for lifetime». Pengene de legger igjen går direkte til lokalsamfunnet, ikke til store og kanskje internasjonale reiselivskonserner. I mange tilfeller etableres det varige relasjoner og vennskap mellom turister og fastboende. Er ikke dette like mye «quality-tourism»?

SIDEN SIST I NORGE**Vil sykle fra Norge til Nepal**

-For å være ærlig, skremmer deg meg bare jeg tenker på dette, sier Eirik Svensen. Men, han er overbevisst. Om få dager tar han pedalene fatt. For å utfordre seg selv og samtidig støtte humanitært arbeid i Nepal.

Tekst: Ragnhild Krogvig Karlsen

Eirik Svensen, 27 år, fra Stavanger, skal sykle fra Norge til Nepal til inntekt for Himalayas' Children – en sveitsisk organisasjon som finansierer barnehjem og utdanning til barn fra vanskeligstilte familier og foreldreløse i Mustang-regionen. I tillegg hjelper organisasjonen også andre barn som mistet foreldrene sine i jordskjelvet i 2015.

Eirik har vært i Nepal en gang tidligere, i 2017. Menneskene og vennligheten han møtte, gjorde så sterkt inntrykk at han nå vil reise tilbake. Han bestemte seg også for å leve mer som dem han hadde møtt. Derfor vil han ikke ta fly denne gangen, men ta seg til Nepal på sykkel.

Hvorfor sykkel? Jo, han mener hastigheten er perfekt.

-15 km/t er ideelt for å se verden, oppleve landskapet, kulturen og menneskene, kjenne luktene og være eksponert. Du er 100% selvhjulpen, men samtidig sårbar. I mange tilfeller vil jeg måtte stole på lokalbefolkningen for å kunne slå opp teltet mitt, skriver han på nettsiden han har laget om ekspedisjonen.

Eirik er sikker på at han vil møte utfordringer, men også glede ved tilfeldige møter og vennlighet fra fremmede.

Turen starter i Stavanger 28. februar. Da går han om bord i fergen til Hirtshals i Danmark. Det blir første etappe. På ni måneder skal han sykle minst 14.000 kilometer og gjennom 25 land. Hvis alt går etter planen med visa i orden og politisk stabilitet i landene han skal gjennom, vil ruten se slik ut: Norge, Danmark, Tyskland, Tsjekkia, Østerrike, Slovenia, Kroatia, Bosnia, Montenegro, Kosovo, Albania, Makedonia, Hellas, Tyrkia, Georgia, Armenia,

PÅ SYKKEL: Eirik Svensen skal sykle fra Norge til Nepal. Foto: Privat.

SIDEN SIST I NORGE

Iran, Turkmenistan, Usbekistan, Tadsjikistan, Kirgisistan, Kina, Pakistan, India og til slutt Nepal. Ruten er basert på den gamle Silkeveien.

Pengene han samler inn under turen skal gå til to helt konkrete formål, nemlig driften av en kostskole i Pokhara og sommerskolen i Lo-Manthang.

Det går an å følge Eirik Svensen underveis på nettsiden: <https://norwaytonepal.home.blog/> og støtte prosjektet hans via nettstedet Go Fund Me: <https://www.gofundme.com/f/norway-to-nepal> ?

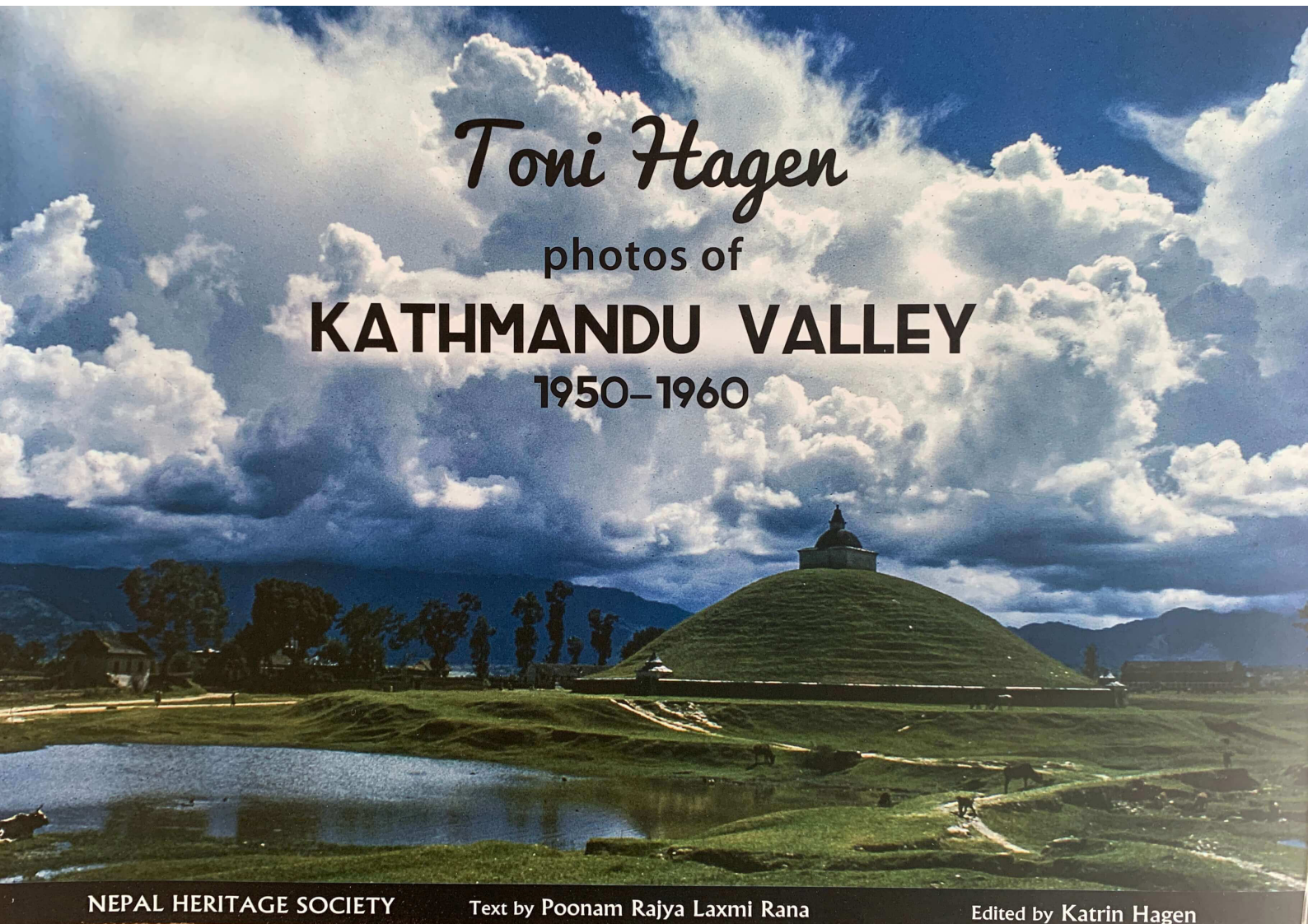

NYTT SYN LIVET: Møter med mennesker i Tirigaon Øvre Mustang i 2017 gjorde sterkt inntrykk. Foto: Eirik Svensen.

SIDEN SIST I NEPAL

Ny bok med Toni Hagens historiske fotografier

Det er som å åpne en tidskapsel. Kathmandu og Nepals landskap og folk ble festet til film av Tony Hagen for 60 år siden. Nå er en ny samling av fotografiene fra Kathmandudalen publisert.

BOKUTGIVELSE: *Toni Hagen: Photos of Kathmandu Valley 1950-1960*. Edited by Katryn Hagen, Text by Poonam Rajya Laxmi Rana. Nepal Heritage Society. Vajra Books, 2019

Det er Nepal Heritage Societys som har utgitt boken *Toni Hagen: Photos of Kathmandu Valley 1950-1960*. Den er på 176 sider og redigert av Hagens datter Katryn.

Noen av disse bildene ble vist på en utstilling som Nepal Art Council arrangerte i 2015 i forbindelse med hundreårsdagen for

Hagens fødsel.

Den sveitsiske geologen og utviklingsguruen, kom til Nepal første gang i 1950. Gjennom 12 år reiste han til fots på kryss og tvers i landet. Han tilbakela rundt 14 000 km til fots og tok tusenvis av fotografier og mye 16 mm film. Blant bøkene han skrev, er

SIDEN SIST I NEPAL

Nepal publisert i mange utgaver, og fortsatt en klassiker. Både som en lærebok i geografi, men også som en mønsterbeskrivelse av bærekraftig utvikling for landet.

Nepali times skriver at Hagen kom til Nepal fordi han følte at det lukkede fjellandet hadde mye til felles med Sveits, og kunne bli som det. Hagens bilder og bok gjorde Nepal kjent for verden. Nå har hans datter, Katryn, funnet hittil upubliserte fotografier i farens samling. 40 av disse blir utstilt på Patan Museum 4-8 april i forbindelse med Heritage Week, skriver Nepali Times.

-Hagen selv døde i 2003, men de tusenvis av bildene og alle filmopptakene han tok på sin vei, og som er godt tatt vare på og arkivert av

hans familie i Sveits, utgjør en tidskapsel over land og folk i Nepal, og viser oss slik vi var, skriver Nepali Times sjefsredaktør Kunda Dixit.

DEN GANG: Toni Hagen på piknik med familien sin ved Hatban rigde. Utsikten er over Kathmandudalen, som vider seg ut nedenfor. **FOTO:** Tony Hagen.

Flyfoto av Bauda (Boudha stupa) i Kathmandu. FOTO: Tony Hagen.

SIDEN SIST I NEPAL

Indian DC-3s ved Gauchar airfield i Kathmandu med Ganesh Himal i bakgrunnen. FOTO: Tony Hagen.

Thapathali Bridge. FOTO: Tony Hagen.

Kilde: Nepali Times, 13. januar, 2020

SIDEN SIST I NEPAL**900 landsbyskoler uten plan om gjenoppbygging**

-Når det regner har vi ikke noen annen mulighet enn å stue alle elevene inn i ett rom. Når det er oppholdsvær deler vi elevene inn i ulike grupper og har undervisningstimene ute, sier Surenda Prasad Neupane, rektor ved Sunkoshi Basic School i Golanjor i Sindhuli distriktet i Nepal, til Kathmandu Post.

Avisen skriver at jordskjelvet i 2015 ødela 64 landsbyskoler i kommunen Golanjor. Av disse er bare 10 skolebygninger bygget opp igjen enda.

På Sunkoshi Basic School går det 57 elever fra første til femte klasse. District Project Implementation Unit (Education), som er organisert under National Reconstruction Authority, har sørget for to rom. Men, før hadde skolen fem, og i følge rektoren var dette allerede den gang for lite. Denne skolen ble opprettet for 23 år siden og har fem ansatte, inkludert lærere, en kontorassistent og en fascilitator for Child Development Centre, Gangadevi Dahal. Dahal understreker hvilken betydning skolen har for barn i distriktet og viser til at det kommer elever fra alle de tre distriktene Sinhuli, Ramcchap og Okhaldhunga hit. Han forteller at vinteren er tøff for barna og skolens stab, og at det begynner å gå utover opplæringen. Foreldre holder barna hjemme når det er uvær.

UNDER ÅPEN HIMMEL: På Sunkoshi Basic School i Glanjor må 1. og 2. klasse få undervisning sammen under åpen himmel i mangel av klasserom. FOTO: Raj Kumar Karki /TKP.

SIDEN SIST I NEPAL

-Det er dobbelt så vanskelig i monsuntiden. Når vi strever med å legge til rette med det grunnleggende nødvendige, blir det umulig å holde fokus på kvalitet i undervisningen, sier Dahal.

Myndighetene har anslått at over 33 000 klasserom i 7923 offentlige skoler i 32 distrikter ble ødelagt av jordskjelvet. På grunn av mangel på elever ble 370 av disse skolene slått sammen og 7553 skolebygninger skulle gjenoppbygges. Så langt, er 4476 skolebygninger gjenoppbygd, mens 1772 er under konstruksjon. 910 skoler er det enda ikke planlagt gjenoppbygging av. Det mangler finansiering.

Kilde: Kathmandu Post, 31. januar, 2020

SIDEN SIST I NEPAL**Bekymret for rettferdigheten og friheten i Nepal**

Amnesty Internationals årlige rapport om menneskerettigheter i Asia og Stillehavet kom i 2019 med kritiske bemerkninger til Nepal.

FOTO: Amnesty International.

Det har vært lite fremgang for å yte rettferdighet og oppreisning til ofre for vold under borgerkrigen i Nepal. Amnesty mener myndighetene bør bygge videre på det gode arbeidet som er gjort, selv om det er lite. Lovverket er der.

I rapporten uttrykker Amnesty International også bekymring over at journalister og kunstnere er blitt tilfeldig arrestert, og for at den foreslåtte Media Council Bill, Mass Communication Bill og Information Technology Bill vil begrense retten til å ytre seg fritt.

-De siste årene har vi sett at landet i økende grad tyr til undertrykkende metoder for å

SIDEN SIST I NEPAL

begrense friheten. Journalister er blitt arrestert simpelthen for å gjøre jobben sin og sangere fengslet utelukkende for innholdet i tekstene sine, og det sivile samfunnet ble satt under større press, sier Biraj Patnaik, direktør for Amnesty International i Sørøst-Asia.

Frivillige organisasjoner kan også få det vanskeligere. Patnaik sier at det i 2019 ble foreslått lovendringer som vil undergrave National Human Rights Commissions uavhengighet. I tillegg har kabinettet foreslått nye lover som kan begrense aktiviteten i organisasjoner i det sivile samfunnet og underlegge dem mer kontroll.

Kilde: Nepali Times 30. januar, 2020

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR**Hva er status for ytringsfrihet og sensur i Nepal ?**

Journalistikk spiller en viktig rolle i et demokrati. Men, i Nepal er ytringsfriheten under press. I disse dager står det en kamp mellom sensur, strengere lovgiving og kontroll, og friheten til nye kritiske stemmer og uttrykk.

Tekst: Ragnhild Krogvig Karlsen

-Hvis du ytrer meninger, enten det er i det ene eller andre mediet, kan du få vanskeligheter. Det ser ut til å være situasjonen nå, sier Anush Khadka, student ved NBMU og forskningsassistent ved Oslo Media House.

For noen år tilbake jobbet Anush Khadka selv

som journalist og skrev bachelor-oppgave om medier i Nepal.

-Før 2015 kunne vi kritisere både politiske partier og religion. Og, konstitusjonen gir oss jo garanti for det, sier han.

Khadka er invitert til Norge-Nepalforeningens seminar om ytringsfrihet og sensur 21. mars på Litteraturhuset i Oslo. Dit kommer også Kristin Skare Orgeret, professor ved Institutt for journalistikk og mediefag ved OsloMet, som NNF arrangerer seminaret i samarbeid med.

Faller nedover på global ytringsfrihetsindeks

Det er ikke lett, kanskje umulig, å sammenligne ytringsfrihet og pressefrihet i Norge og Nepal. Det er både Anush Khadka og Kristin Orgeret enige om. Men, likevel tar man ofte utgangspunkt i en global pressefrihetsindeks, slik som i rapporten fra **Reportere uten grenser** som kom før jul. Der ligger Nepal et godt stykke ned på skalaen, nr. 106 av 180 land, mens Norge faktisk ligger helt på topp, nr. 1. Nepals nye grunnlov fra 2015 garanterer riktignok for pressefrihet.

-Men, vi ser av nye lovforslag og mange hendelser de siste årene at det ikke helt stemmer i praksis, sier Kristin Orgeret.

Vold mot journalister

I forbindelse med at Nepal for første gang på 20 år gjennomførte lokal- provins -og parlamentsvalg i 2017, ble pressefriheten krenket i flere tilfeller.

KOMMER PÅ SEMINARET: Anush Khadka har studert journalistikk og internasjonale relasjoner i Nepal, Thailand og Norge, bla. ved OsloMet. Han har også jobbet som koresponent for TV-stasjonen Sagmartha i Kathmandu. I dag er Anush student ved NBMU og forskningsassistent ved Oslo Media House. Han følger nøye med på situasjonen i Nepal.
FOTO: Anush Khadka

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR

Journalister ble arrestert uten lov og dom. Noen ble mishandlet under fengsling, andre ble utsatt for fysisk vold fra parti-aktivister og politikere.

-Vi så at politiet gikk rett på journalister som dekket demonstrasjoner. De ble fengslet, fordi de dekket uro, sier Orgeret.

En forskergruppe som jobber med sikkerhet for journalister peker på det som kalles en

chilling effect. Det betyr at journalistene driver selvsensur, fordi de kan vente seg en kalddusj om de ytrer seg kritisk. Med trusler om rettsforfølgelse og fortsatt voldelighet vil klimaet for fri journalistikk blir veldig vanskelig.

Den nepalske journalistforeningen (FNJ) rapporterer kontinuerlig på nettsidene sine når det skjer krenkelser av pressefriheten i Nepal. Siden mai i 2019 er tallet kommet opp i 36. Det gjelder trusler, vold og til og med journalister

KOMMER TIL PANELDEBATT: Kristin Skare Orgeret er professor ved Institutt for journalistikk og mediefag ved Oslo Met, der hun leder forskergruppen Medier, krig og konflikt (MEKK). Hun kommer til seminaret om ytringsfrihet og sensur 21. mars. **FOTO: Sonja Balci, OsloMet.**

JOURNALISTER STOPPET: Også i etterkant av valget i 2017 er det rapportert om mange krenkelser av presse- og ytringsfriheten. **FOTO: Min Ratna Bayracharya - Nepali Times.**

som er forsvunnet.

Media Council Bill – strengere lovgivning

Regjeringen som ble etablert i februar 2018, med statsminister K.P. Oli, vil ta grep for å sikre at den grunnlovfestete pressefriheten blir overholdt. I mai kom regjeringen med forslag til ny lovgivning gjennom Media Council Bill, som skal erstatte den eksisterende Press Council Act og gjelde for alle medier. I tillegg kommer Mass Communications Bill og Information Technology Bill, som skal regulere teknologi og massekommunikasjon.

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR

-Men, lovgivningen som er foreslått truer pressefriheten, fordi den legger alvorlige begrensninger på gravende journalistikk og begrenser muligheten til å ytre kritikk mot offentlige personer, sier Orgeret.

Dødsstøt for pressefriheten

Media Council Bill er så strengt formulert at mediene har gått hardt ut, og mange av de seriøse redaksjonene har aksjonert for å få innholdet endret.

-I lovforslaget lå det blant annet at journalister må passere en godkjenning fra myndighetene for å få lisens og de som ikke opptrer korrekt, kan få opptil 1 million Rup i bot eller flere års fengselsstraff. Myndighetene skal også kunne straffe nyhetskanalene, sier Khadka.

The Diplomat, som er det ledende internasjonale nyhetsmagasinet om Asia-Pacific-regionen, går så langt som til å skrive at Nepals nye medie-lovforslag er et dødsstøt for pressefriheten.

6. februar ble Media Council Bill enstemmig vedtatt i Nepals overhus, men med noen endringer. Den kontroversielle kvalifiseringen journalistene skulle gjennom er tatt ut. I stedet skal Medierådet mekle i konflikter der noen opplever seg krenket av mediene. Hvis mekling ikke fører frem, kan slike saker gå til retten.

Korrupsjon blant journalister

Anush Khadka setter utviklingen i et annet perspektiv også. Han peker på at journalister også selv har bidratt til innstrammingspolitikken og ødelagt for seg selv ved å oppføre seg korrump. *Blackmail-journalistikk* kan være et av myndighetenes argumenter for å stramme grepet og bestemme seg for å sette regler som kan forhindre det og regulere medienes praksis.

-Et eksempel er saken fra 2018 der en journalist ba om penger fra en sykehuseier. Hvis ikke han fikk det, truet han med å skrive negativt om sykehuset, forteller Khadka.

Andre har skrevet kritiske artikler, for deretter å ha tilbudt dem det gjaldt å kjøpe seg fri fra publisering mot for eksempel en feriebillet til journalisten.

Hvor uavhengige er journalistene?

Styrket utdanning av journalister og bedre arbeidsvilkår for journalistikk blir viktig fremover. I følge Khadka er det få journalister i Nepal som egentlig er uavhengige. Selv om halvparten av medieeierne er politisk uavhengige, sympatiserer de fleste journalistene med et av partiene, eller er bundet av dem på en eller annen måte.

-Mange har skaffet seg jobb gjennom partiet, og da vil de gjerne skrive positivt til gjengjeld. Det er heller ikke uvanlig at Non-government-organisasjoner får journalister til å dekke arrangementer mot mat, drikke eller andre goder, sier han.

Politikere ut mot media

Kristin Orgeret peker på en annen foruroligende utvikling:

-Nepal har en bred flora av medier som står for forskjellige politiske uttrykk, men hvis man skal være kritisk, ser man at det er uskrevne regler for hva man kan si og ikke. I det siste har vi også sett tendensen til anti-medieretorikk, der politikere kritiserer mediene og slik svekker deres legitimitet – dette blir gjengitt i statlige aviser, radiostasjoner og TV-kanaler.

For å kunne spille den viktige rollen som «fjerde statsmakt» i et demokrati er nettopp det å kunne kritisere og ettergå makt en viktig

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR

funksjon. Kritikkk av de som har makt kan nå bli vanskeligere.

Måtte slette Youtube-video

I februar i fjor slettet den populære folkesangeren Pashupati Sharma en satirisk musikkvideo fra Youtube, etter angivelig å ha blitt truet over telefon av det kommunistiske partiets ungdomsorganisasjon. Sangteksten hans

henspilte på korrupsjon og sa noe i retning av at *ingen steder er det lettere å drive korrupsjon*. Den appellerte umiddelbart til de mange som er opprørt over den utbredte korrupsjonen, og mange ga ham støtte på Twitter etterpå.

I juni ble en komiker fengslet i flere dager etter å ha fremført en frekk og satirisk filmanmeldelse, som satte spørsmålstegn ved ytringsfriheten i Nepal.

Youtube-komikeren Pranesh Gautam. FOTO: Nepali Times.

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR**Aviser, radio, tv og nettmedier – et mangfold i Nepal**

Hvem er de toneangivende, og hvilken rolle spiller aviser på nett og papir, radio, tv og sosiale medier i folks hverdag? Medielandskapet er i endring, både innenfra og utenfra.

Tekst: Ragnhild Krogvig Karlsen

-Det er et mangfold av medier i Nepal, men vanskelig å drive uavhengig. De statsdrevne eller støttete avisene, radio- og TV-stasjonene klarer seg bedre, sier Kristin Orgeret.

Nepal har også et system for pressestøtte, men til forskjell fra Norge i dag, fungerer det slik at kanalen samtidig må gi plass til informasjon fra myndighetene.

Aviser på nett og papir

Kantipur er størst – et mediekonsern som eier både tv, radio og flere nettaviser, for eksempel Kathmandu Post. Anapurna Post og Himalayan Times er andre store. Gurkha Patra er den eldste nepalske avisen, kjent også for den engelskspråklige utgaven Rising Nepal. Etter at monarkiet ble kastet, kom The Republica og søsteravisen på nepali, Nagarik, i 2009. De på nepali når bredest ut, mens de engelskspråklige når et internasjonalt publikum.

-Mange journalister har uttalt at de kan være mer frittalende i de engelskspråklige mediene, sier Kristin Orgeret.

Alternative og nye stemmer

Nepali Times er en uavhengig nettavis med nyheter, samfunnskritikk, kulturstoff og analyse. Også The Record Nepal markerer sin uavhengighet og bringer frem nye stemmer og kritiske blikk.

- Tradisjonelt har mediene hatt tydelig partitilknytning, og det offentlige ordskiftet

har i stor grad vært partipolitiske debatter. Det blir interessant å følge med på medienes rolle fremover, og premissene for mangfold og alternative stemmer, sier Orgeret.

Måtte flytte fra Kathmandu

Orgeret nevner magasinet Himal Southasian som et aktuelt eksempel.

Himal Southasian startet som et magasin for land på tvers av grenser i Himalaya i 1987 og utvidet senere sitt fokusområde til hele Sørøst-Asia. Fra 1996 kom magasinet ut månedlig med nyheter, meninger og politiske analyser, og fra 2013 som en kvartalsvis publikasjon. Så, i 2016, følte redaksjonen seg tvunget til å flytte fra basen i Kathmandu, grunnet byråkratisk forfølgelse.

-Redaksjonen følte de mistet spillerom. De fryktet at den frie kritiske stemmen de hadde skulle knuses, forteller Kristin Orgeret.

Himal South Asia etablerte seg på nytt med hovedkontor i Colombo. Samtidig gikk de over til kun digital publisering, og tok opp i seg flere formidlingsformer i sin dyptpløyende formidling fra regionen. Nå har de også podcast.

TV mister grepet

TV kom til Nepal sent på 80-tallet. Mange så indisk TV, og gjør det fortsatt. Men, i dag finnes det både statlige og private nepalske kanaler. Men, medielandskapet endrer seg. TV-stasjonene mister seere. De unge ser på Youtube og

bruker sosiale medier. Dette er tendensen, som i Norge og andre steder i verden. Anush Khadka mener de nepalske TV-kanalene oppleves som dårligere og uten programfornyelse.

-Da min far var ung, var TV det store, og den generasjonen elsker det fortsatt. Men, de som er født etter 1990, er vokst opp med internett og alt hva nye medier innebærer, så de ser ikke TV. Derfor lager heller ikke TV-kanalene innhold for dem, sier han.

De unge leser heller ikke aviser. Stadig flere holder seg i stedet oppdaterte via sosiale medier og bruker i det hele tatt i mindre grad redaktørstyrte medier.

-Jeg var så stolt over at så mange i Nepal leste aviser med nyheter, men nå mister avisene flere og flere abonnenter. Og, selv om mange flere nå har tilgang til mye via internett, blir kildekritikken dårligere, og dette kommer til å bli en stor utfordring, tror Khadka.

Problemet blir manglende kunnskap om medier, om falske nyheter og kildekritikk.

-Alle må lære å skille seriøs fra falsk journalistikk

SOSIALE MEDIER: Tilgangen til internett og sosiale medier har endret medielandskapet i Nepal. FOTO: Madhu Acharya/Nepali Times.

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR

og å kunne avdekke om medier sprer propaganda eller informasjon, sier Khadka.

Lokalradio viktig på landsbygda

Situasjonen for radiojournalistikk er annerledes. Lokale radiostasjoner spiller en stor rolle på landsbygda.

- Når bare 65% av befolkningen kan lese og skrive, blir det en viktig kanal, og det ser ut til at radio er på full fart tilbake etter en periode der man trodde radio hadde tapt terreng. I Nepal er 340 stasjoner tilknyttet Association of Community radio, som gir støtte fra staten, sier Kristin Orgeret.

FN-organisasjonen Unesco skriver at Nepals radiohistorie strekker seg 60 år tilbake i tid, og at Sørøst-Asias første lokalradio ble etablert i Nepal i 1996. Siden økte det bare på, og dette har hatt stor betydning for mangfoldet av stemmer og tilgjengeligheten til informasjon.

Da Anush Khadka og medstudenter skrev en oppgave i 2015 viste en oversikt at 75 distrikter hadde minst tre radiostasjoner hver som sendte lokale nyheter. Dette var noe lokalbefolkningen hegnat om.

-Radio kan du høre uansett hvor du er, og samtidig med at du gjør andre ting, som å arbeide, derfor er det så populært. Samtidig oppdaget studentene at mange av lokalradioene slet med å etablere seg igjen etter jordskjelvet. Der myndighetene sviktet, var det lokalbefolkningen som stilte opp.

-Radiostasjonen MadanPokara FM i Palpa fikk ikke lisensstøtte fra myndighetene, men massiv støtte fra lokalbefolkningen, som donerte det de hadde, enten det var frukt eller høns, som radiostasjonen kunne selge for å overleve.

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR

På Verdens Radiodag 13. februar 2020 skriver Unesco at organisasjonen forplikter seg til å fortsette å støtte ytringsfrihet, pressefrihet og tilgjengelighet for alle grupper i Nepal.

Kom til seminar om situasjonen i Nepal

Vi i Norge-Nepalforeningen følger utviklingen med falkeblikk. Derfor arrangerer vi seminar 21. mars, for å møtes, diskutere og få mer innsikt. Se s. 3-4. Håper du også kommer!

Kilder:

Unesco <https://en.unesco.org/news/unesco-message-world-radio-day-radio-and-diversity-13-february-2020>

Amnesty International <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/01/2019-nepal-in->

[review/](#)

Reporters without borders – Word press freedom index <https://rsf.org/en/ranking>

Federation of Nepalese Journalists (FNJ) <http://www.fnjnepal.org/en>

Himal South-Asia <https://www.himalmag.com/>

Nepali Times <https://www.nepalitimes.com/>

The Diplomat: <https://thedi diplomat.com/2019/05/nepals-proposed-media-bill-is-a-press-freedom-killer>

Kathmandu Post

Anush Khadka

Kristin Skare Orgeret

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR**Forsker på medier og journalistikk i Nepal**

Kristin Skare Orgeret har forsket og undervist i medieutvikling og journalistikk i mange år, først på det afrikanske kontinentet og senere i Bangladesh og Nepal.

Tekst: Ragnhild Krogvig Karlsen

-Interessen for Nepal ble vekket for 10 år siden da jeg var med på å etablere en masterutdanning i journalistikk og mediafag i Bangladesh. Noen av studentene som deltok var fra Nepal og et av kursene ble holdt i Kathmandu, forteller Kristin Skare Orgeret.

Hun ble fascinert av landet og etter hvert er det blitt flere opphold og spennende samarbeid om forskning og utdanning. Orgeret er i dag blant annet veileder for to PhD-kandidater i Kathmandu. For øyeblikket samarbeider de i et prosjekt om post-konflikt-journalistikk i tre land: Nepal, Uganda og Sør-Sudan. Prosjektet har en egen Facebookside: *Bridging gaps, building futures - Nepal, Norway, South Sudan & Uganda*.

-Det er veldig forskjellige land, men allikevel har det vært svært fruktbart å diskutere ytringsfrihet og medieutvikling og dele erfaringer, forteller Orgeret.

Journalistutdanning på vei frem i Kathmandu

-Flere av studentene jeg møtte for 10 år siden, tok mastergrad og er senere blitt journalister eller ansatte i NGO-er. Det er inspirerende å se, sier hun.

Instituttet ved Oslo Met har i dag studentutveksling med College of Journalism and Mass Communication (CJMC) i Kathmandu. Orgeret er imponert over hva den ambisiøse lederen for CJMC, Manju Mishra har fått til.

UTDANNING: Dr. Manju Mishra, executive director, College of Journalism and Mass Communication (CJMC) i Kathmandu. FOTO: Madhu Acharya/Nepali Times.

-Hun er helt rå, og hun jobber for at skolen på sikt skal få universitetsstatus, forteller Orgeret.

Manju Mishra startet CJMC i 2001, og siden den gang er mer enn 400 studenter uteksaminert. På skolens nettside skriver hun:

-Som den fjerde statsmakt, spiller journalistikken en viktig rolle i landets utvikling. De nye mediene har fått tillit som forvaltere av demokrati, [og det forplikter].

TEMA: YTRINGSFRIHET OG SENSUR

OPTIMISME: Kristin S. Orgeret ser dyktige journalister og mediastudenter, og er opptatt av nye stemmer i Nepals medielandskap. *FOTO: Kristin Skare Orgeret.*